

ב"ה

פרשת מטות מסעי

שש ערי מקלט תהיינה לכם
במדבר לה, יג.

הדרך להנצל מגואל הדם

כתוב בהקדמת ספר החינוך שיש "ששה מצות שחיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו", ומוסיף: "סימנם שש^[1] ערי מקלט תהיינה לכם".

וצריך להבין: המספר ששה – מופיע כמה פעמים בתורה. ואם כן, למה נקט הסימן בפסוק "שש ערי מקלט תהיינה לכם", שנאמר גבי "מכה נפש בשגגה"^[2], שזהו ענין של פורענות – הרי היה יכול לבחור פסוק אחר שבו נזכר מספר ששה, ובפרט הפסוק "ששה משמותם על האבן האחת"^[3], שזהו ענין של קדושה הקשור עם המשכן ומקדש.

ומה גם שהשייכות דפסוק זה היא לא רק מצד המספר, אלא גם מצד הענין והמהות – שהרי ענין (המשכן, ובפרט) אבני האפוד הוא "זכרון לבני ישראל גו' לפני ה'"^[4], "תמיד"^[5], וזהו גם כללות ענין התורה והמצוות, שעל ידי מילוי רצונו יתברך, משלימים את הכוונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים^[6], שזהו ענין המשכן, ענין תמידי.

ואף על פי כן, כשמדובר אודות הששה מצוות שחיובן תמידי, היינו, שבהם משתווים כל בני ישראל ("מנער ועד זקן טף ונשים") שכולם חייבים בהם בכל הזמנים ובכל המקומות – מקשרים זאת דוקא עם הענין ד"שש ערי מקלט תהיינה לכם" שענינם הוא תיקון על "מכה נפש בשגגה"!

אך הענין הוא... שענינם של ששה המצוות שחיובן תמידי הוא תיקון כללי על ענין כללי... כיון שיש ענין של חסרון שצריך לתקנו על ידי הששה מצוות... והנה, החסרון שישנו תמיד עד לעתיד לבוא שצריכים לתקנו על ידי המצוות שחיובן תמידי – הוא ענין המיתה שנגרם על ידי הנחש, כמאמר רבותינו ז"ל^[7] "ארבעה מתו בעטיו של נחש" (בעצתו של נחש שהשיא לחוה, ולא בחטא אחר, שלא חטאו), והיינו, שגם מי שהווא

במדריגת צדיק, הרי "אין צדיק בארץ אשר גו' לא יחטא"^[8], דכיון שנמצא "בארץ", מוכרח להיות אצלו ענין של "חטא" (חסרון^[9]) – על כל פנים הענין ד"עטיו של נחש", שהביא מיתה לעולם.

...ועל פי זה יובן מה שכתב החינוך שהסימן ל"ששה מצות שחיובן תמידי" הוא הפסוק "שש ערי מקלט תהיינה לכם" שנאמר גבי "מכה נפש בשגגה" – כיון שענין המצוות הוא תיקון "עטיו של נחש", המקור לכל החטאים, שזהו ענין "מכה נפש בשגגה".

כאשר אדם עובר על רצון הבורא, נעשה נפרד מן הבורא, כביכול, לפי שעה – כמו באדם התחתון, להבדיל אלף אלפי הבדלות לאין קץ, שכאשר עובר על רצון אביו או רבו, נעשה נפרד מאביו ורבו לפי שעה.

וכיון שענין החיות הוא על ידי הדביקות בהקב"ה, כמו שכתוב^[10] "ואתם הדבקים בה' אלקיכם (ועל ידי זה) חיים", הרי מובן, שכאשר נעשה פירוד, העדר הדביקות, אזי נחסר ענין החיות, שזהו ענין "מכה נפש".

אלא שענין זה הוא באופן ד"מכה נפש בשגגה": בנוגע לחטא עץ הדעת מקור כל החטאים, מצינו הצטדקות – "הנחש השיאני ואוכל"^[11], היינו, שהיה זה על ידי הפיתוי של נחש הקדמוני, אבל לולי זאת, לא היה עולה על הדעת לעבור על רצון הבורא.

אצל יהודי לא יכול להיות מציאות של עבירה באופן של מזיד באמת, ואין זה אלא באופן ד"הנחש השיאני", שלכן "נדמה לו שבעבירה זו עודנו ביהדותו ואין נשמתו מובדלת מאלקי ישראל"^[12], אבל אם היה יודע את האמת שעל ידי זה נעשה נפרד ממקורו וחיותו, לא היה עובר העבירה. ולכן, כאשר בא לידי נסיון בדבר אמונה, שאז לא שייך שיטעה לחשוב שיכול לעבוד עבודה זרה ולהשאר מאמין בה' – אזי מוסר נפשו על קידוש השם^[13], ..., "שזהו ענין ד"מכה נפש בשגגה".

וזהו שה"ששה מצות שחיובן תמידי" (דהיינו כללות ענין העבודה בענין התורה והמצוות שיומשך כל זמן שאין מצוות בטלות), "סימנם שש ערי מקלט תהיינה לכם" – שענינם הוא "לנוס שמה כל מכה נפש בשגגה:

כיון שישנו זה ש"יורד ומתעה ועולה ומרגיז כו", "הוא השטן הוא יצר הרע כו"^[14], ורוצה גם להיות "גואל הדם" לאחר שפסקו עונשו למיתה, שאז לא תהיה לו אפשרות לעשות תשובה ולתקן את אשר חטא ופשע - הנה על זה ניתנו "שש ערי מקלט", שהם מצילות לפי שעה מעונש מות של "גואל הדם".

וכך יש לו זמן לקיים את הששה מצוות שחיובן תמידי, שזהו כללות הענין דעבודת ה' על ידי אהבה ויראה, אמונת ה' ויחודו כו'.

ועל ידי זה מתקשר עם אחדות הוי' שהיא למעלה מכל עניני התחלקות פרטים, ולאחרי זה ממלא את כל אשר חסר ועבר ופשע על ידי העבירות חטאים ופשעים, על ידי ההמשכה מבחינת "נושא עון ועובר על פשע"^[15].

קטע משיחת חג הפורים, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשח"י ח"ב ע' 123

[1] מסעי לה, יג.

[2] שם שם, טו.

[3] תצוה כח, יו"ד.

[4] שם, יב.

[5] שם, ל.

[6] ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

[7] שבת נה, ב. וש"נ.

[8] קהלת ז, כ.

[9] ראה פרש"י ויצא לא, לט. מלכים-א א, כא.

[10] ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"נ ספ"ד.

[11] בראשית ג, יג.

[12] תניא פי"ד.

[13] שם פי"ח-יט.

[14] ב"ב טז, א.

[15] מיכה ז, יח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה